

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez pocztą: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 cent. Z pocztą: kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 c. w. a.

GAZETA LWOWSKA.

Insercya w półkolumnie drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

Część nieurzędowa.

Lwów, 3. października.

Deputacya meksykańska odjechała jak donosi *Wiener Abendpost*. — dopiero 1. b. m. z Wiednia do Tryestu. Dniem przedtem zapisali się jeszcze wszyscy członkowie jej w zwyczajny sposób u Jego Excelencyi ministra spraw zagranicznych i cesarskiego domu, ale żaden z nich — powiada *Jen. Kor.* — nie starał się o to, by mówić z panem ministrem.

Wydział finansowy Rady państwa załatwił na przedwczorajszym posiedzeniu swoim rubrykę subwencyi i dotacyi. Obecni byli na tem posiedzeniu ministrowie JJ. EE. Plener i Burger.

W Inspruku nie skończył się jeszcze festyn radości. Dnia 30. z. m. zwiędzał Arcyksiążę *Karol Ludwik* główną strzelnicę krajową i strzelnicę pułku strzelców cesarskich na górze Isel, a później był w teatrze narodowym na koncercie tyrolskiego towarzystwa śpiewaków. Kilka jednak oddziałów strzeleckich wybierało się już tego dnia z powrotem do domu.

List prywatny z *Esseku* (w Sławonii) do *Jen. Kor.* użala się mocno na panujące w tutejszej okolicy rozboje. Każdej chwili można się spotkać z mniejszą lub większą bandą zbójców, którzy uwijają się po wszystkich większych gościńcach tej okolicy. Nocą zaś nie waży się już nikt jechać w tamtych stronach, gdyż zbójcy nie oszczędzają nikogo i dopuszczają się największych okrucieństw.

Z widowni powstania *polskiego* nie ma już od kilku dni żadnych nowin; wrzawa wojenna przycichła widocznie, i chyba tu i ówdzie zdarza się od czasu do czasu mała utarczka, z której wnosić można, że powstanie nie jest jeszcze weale stłumione. I *Czas* też wczorajszy nie ma nic nowego z teatru wojny, i zbija tylko w swoim przeglądzie ostatnie buletyny rosyjskie o potyczkach pod Byszewem w Mazowieckiem na dniu 25go z. m., i pod Zananami w Płockiem na dniu 19. września. Co do pierwszej utrzymuje *Czas*, że Zielińskiego, który miał być tam pobity, nie było weale w tej okolicy, a co do drugiej dowodzi, że Rosyanie mylnie przypisują sobie zwycięstwo, kiedy właściwie ponieśli tam klęskę. *Kuryer Wileński* z 20go z. m. ogłosił nowe rozporządzenie Marawie, które każdemu miastu i wsi, gdzieby się zatrzymali powstańcy, a gmina nie doniosła o tem natychmiast, zagroza karą pieniężną od 25 do 100 rubli, a oprócz tego najsurowszem postępowaniem. Dalej donosi ten sam dziennik, że dnia 25go z. m. rozstrzelany został na rynku w Wilnie rosyjski podporucznik Władysław Nikolai H. za udział w powstaniu.

Z *Turyngu* dowiaduje się *Jener. Kor.*, że książęta Aosta i Carignan mieli 1go b. m. odpłynąć z Genuy do zebranej w Gibraltarze eskadry włoskiej, a ztamtąd udać się do Lizbony. Celem tej podróży ma być udział w uroczystościach na cześć spodziewanych urodzin w familii królewskiej.

Nad kwestyą przymierza szwedzko-duńskiego toczy się ciągle jeszcze szczegółowa dyskusya a w tej chwili rozbiegają ją dzienniki nie tylko ze stanowiska sporu niemiecko-duńskiego, ale także ze względu na inne kwestye europejskie. Tak piszą do *Nat. Ztg.*, że projekt traktatu szwedzko-duńskiego, był przed podpisaniem posyłany z Sztokholmu do Paryża, i dla tego nie został dotąd podpisany. Ponieważ Francya gwarantowała traktatem z r. 1855, całość terytorjum szwedzkiego, zakomunikowanie rzeczonoego traktatu zdaje się być stosownem. Jeżeli nadejdzie zezwolenie Francyi, traktat będzie podpisany. Anglia miała także być w drodze półurzędowej uwiadomiona o traktacie. Formalnego przymierza zaczepno-odpornego Szwecya zyczyła sobie wprowadzić, aby Dania była obowiązana do udziału w zapowiadającej się wojnie Francyi przeciw Rosyi, ale Dania nie chciała narazić na niebezpieczeństwo swego stanowiska względem Rosyi, i nie przystała na to.

Według telegramu z *Kopenhagi* z 30. września, minister wojny przedłożył radzie państwa projekt do ustawy względem tymczasowego uregulowania oddziału wojska duńsko-szlezwickiego. Pomiedzy przedłożonemi dokumentami jest depesza okólnikowa z 3. września względem oświadczenia frankfurckiego z 27. sierpnia. W tejsze powiedziano: Nasze postanowienie było dawno powzięte, i mamy powód twierdzić, że nie będziemy zmuszeni ograniczać się na własnych środkach w walce, która ważną jest nie tylko dla losu Danii, lecz dla najświętszych interesów całej północy. — Dalej powiedziano w tej depeszy: Oczywiście Król nie może imieniem Holshytnu przychylić się do nowego porządku, jaki ma być zaprowadzony w Niemczech, dopóki to Księstwo nie zajmie stałego stanowiska w monarchii, pod warunkami, które rząd chce gwarantować. Dopiero wtedy Król połączy się w usiłowaniach z swymi sprzymierzeńcami, jak to wyrażone było w odpowiedzi przesłanej Cesarzowi austriackiemu.

W *Belgradzie* nieskończyła się jeszcze sprawa wynagrodzenia za domy zniszczone w okręgu fortyfikacyjnym. Komisarz

turecki, jedyny członek przeznaczonej do tego komisji, który pozostał był w Belgradzie, odjechał już także, a sprawa oszacowania budynków tureckich przeszła teraz w drugie stadium, to jest, raport serbskiej i tureckiej komisji taxacyjnej oddano teraz pod rozpoznanie komisji mieszanej. Rząd serbski jednak obstaje tylko przy szacunku swojej własnej komisji i chce przyznać wynagrodzenie tylko tym Turkom, którzy mogą prawnie wykazać swój tytuł posiadania.

Z końcem zeszłego miesiąca toczył się w Jasach proces Maryana Dergiu z powodu odmówienia podatków i podburzania, a więc w sprawie takiej samej prawie, jaka toczyła się przed kilkoma miesiącami w Bukareszcie przeciw Księciu Brankowanu; i tu jednak skończył się proces uwolnieniem obżałowanego. — Co do zamachu na Księcia Sturdzę pokazało się teraz, że wykonał go ten sam skrytobójca, który przed kilkoma miesiącami zamordował w tak tajemniczy sposób deputowanego Katargi.

Monarchia Austriacka.

Wiedeń, 1. października. (*Nowiny dworu. — Wiadomości bieżące.*) Prezydent ministrów Arcyksiążę Rainer udzielał dziś audyencye w zastępstwie Jego ces. Mości. Oboje księstwo Modeny udali się do Wenecyi. *Presse* pisze: Chociaż deputacya meksykańska, jak zapewnia *G. C.* nie poczyniła żadnych kroków, dla otrzymania audyencyi urzędowej, i chociaż potwierdza się, że Don Guttierrez d' Estrada tylko jako osoba prywatna robił wczoraj odwiedzin hr. Rechbergowi i posłowi hiszpańskiemu Della Torre d' Ayllon, deputacya meksykańska z Don Gouttierrez na czele, udała się wczoraj do hr. Rechberga, który musiał ją zapewne przyjmować jako minister cesarskiego domu, a nie jako ministra spraw zagranicznych. Mówią, że deputacya za powrotem z Miramare będzie prosić o pozwolenie przedstawienia się Najjaśniejszemu Panu. Miasto Tryest stosując się do wyraźnego życzenia Arcyksięcia nie będzie urzędowało żadnych festynów na przyjęcie deputacyi. Arcyksiążę chciał przyjąć deputacyę swoim kosztem. Deputacya dziś wyjeżdża z Wiednia i udaje się do Miramare a d. 10. października ma tu powrócić, co jednak byłoby za późno jeżeli d. 15. chce być w Saint Nazaire, aby statkiem z tamtąd w tymże dniu odchodzącym powieść do Meksyku odpowiedź nowego Cesarza.

Minister wojny hr. Degenfeld udał się wczoraj do Ischl, aby wziąć udział w połowaniach dworskich. Kardynał arcybiskup Rauscher udał się dziś zrana do St. Pölten na pogrzeb biskupa Feiglerle.

Najjaśniejszy Pan przyjął ofiarowane sobie dzieła medyczne Dra Semeledera o Laryngoskopii i Rhynoskopii i nadał autorowi złoty medal „*pro literis et artibus.*“

Gazeta wiedeńska zamieściła artykuł następujący:

„Wezwanie sejmu siedmiogrodzkiego względem wysłania deputowanych do rady państwa odpowiada życzeniu ażeby reprezentanci kraju tego, tyle dla Austrii znaczenia i wartości mającego, teraz już do wykonania najważniejszego prawa konstytucyjnego, zbadania i ustanowienia budżetu państwa jako też i obrad nad wspólnemi sprawami, powołani zostali.“

„Rozumie się samo przez się, iż ważne i głęboko sięgające zadania, które się do ustalenia losów tego kraju w przyszłości odnoszą, a które sejmowi temu przekazane zostały, na bok odłożone być nie mogą. Sejm ten ma uregulować porządek kraju na pewnej i niezachwianej podstawie, zaprojektować ma ostateczne prawo wyborów i ustanowić sposób delegowania posłów do rady państwa. Życzymy sobie ażeby prace te jak najspieszniej wykonane być mogły, bo w wykończeniu ich widzimy nowy zakład ustalenia urzędzeń całego państwa, prace te stanowią ogniwa wielkiego łańcucha, których coraz ściślejszego spojenia pragniemy. Uważamy przeto jako rzecz konieczną, ażeby sejm ten, który dotąd już dał znakomite dowody, iż rozumie to, co do przyszłości państwa i kraju należy, a którego przykład wcześniej lub później, pośrednio lub bezpośrednio robi wrażenie na te kraje i narody, które dotąd z własną stratą trzymają się na uboczu powszechnego życia konstytucyjnego, w każdym razie dzieło swoje ukończył.“

„Wezwanie do wzięcia udziału w pracach rady państwa już w obecnej kadencji, nie może w żaden sposób przesądzać praw i przeznaczenia sejmu, nie może ich uszczuplać.“

„Jeżeli rząd widział się spowodowanym do działania ku rychłemu wywołaniu tego udziału, to postąpił w duchu przeprowadzenia w całości i ustalenia konstytucyjnego życia państwa; zarazem zaś rząd wypełnia obowiązki względem Siedmiogrodu, podając reprezentacyi Wielkiego księstwa środki, wzięcia udziału przy ustanowieniu budżetu i wszystkiego tego co całego państwa dotyczy, ażeby prawdziwie konstytucyjnej zasadzie: „*Nil de nobis sine nobis*“ w interesie Siedmiogrodu zadosyć stać się mogło.

Taż gazeta pisze o sprawie polskiej co następuje: „Dzienniki niemieckie i francuzkie, starające się gorliwie o to, ażeby każde stadyum dyplomatycznej sytuacji pewną definicyą oznaczyć, twierdzą dziś z pewnością, iż cechą ogólnego dzisiejszego położenia jest, iż Francya uważa się zupełnie wolną od wszelkiego wspólnego działania i nie ulegnie już hamującemu wpływowi mocarstw, czyli że rząd francuzki oświadczyć kazał w Wiedniu i Londynie, iż w chwili, która za właściwą uzna, sam załatwienie kwestyi polskiej sprowadzi.“

„Jeżeli zaś dotąd nie ma żadnych faktów, któreby świadczyły o nadwreżeniu zgody trzech mocarstw, przeciwnie zaś są oznaki, iż stosunek ten nie został nadwreżony, to z drugiej strony zważyć wypada trudności, jakieby Francya uwzględnić musiała, gdyby sprawę tę na własną rękę załatwić usiłowała. Każdy przyzna, że załatwienie to na drodze sojuszu z Rosyą, jest niemożliwe. Nie tylko usposobienie ludu we Francyi i natura rzeczy temu jest przeciwną, lecz nato mianowanie hrabiego Walewskiego posłem w Londynie, na które zgodzić się miał p. Drouyn de Lhuys, usuwa wszelką myśl podobnego sojuszu. Nie zaś Francję nie nagli do załatwienia kwestyi na drodze wojny. Pod tym względem charakterystyczną jest polemika *la France* przeciwko *le Temps*, który przemawiał za jednostronną wojną Francyi, w razie gdyby Austria i Anglia przystąpić do niej nie chciały. „Dla czegożby Francya“ mówi *la France* „sama robić to miała co Austria i Anglia wspólnie z nią zrobić nie chciały? Dlaczegożby Francya miała być wykonawcą dzieła, któreby Anglii i Austrii więcej korzyści niż Francyi przyniosło, a któreby z tych dwóch mocarstw albo niespokojnych i niechętnych świadków, lub nieczynnych i nieszczerych sprzymierzeńców zrobić musiało?“

„W takich więc stosunkach uznanie Polski, jako strony wojnę prowadzącej, bardzo musi być wątpliwe.“

Anglia.

Londyn, 28. września. (*Mowa lorda Russella przy uczcie. — Nowe sprzyśiężenie w Indyach.*) Lord Airlie zaprosił hr. Russella na ucztę do Blavignorie. Przy tej sposobności wręczono p. Russell adres, na który odpowiedział w następujący sposób: „Wszelka pogłoska o wojnie niszczy własność tysięcy osób. Polityka Anglii, warunki jej egzystencji jako wielkiego mocarstwa zmuszają ten kraj usuwać wszelkie niebezpieczeństwo wojny, jeżeli to da się uczynić z honorem, ale w koniecznym razie stawiać im czoło odważnie.“ Dalej dał lord pogląd na politykę Anglii w czasie wojny włoskiej, a broniąc polityki ówczesnej i teraźniejszej w kwestyi polskiej, dodał: „Jestem zawsze tego zdania, że ani zobowiązania Anglii, ani jej honor, ani jej interesa nie wymagają, abyśmy prowadzili wojnę za Polskę. Byłoby niestosownem piorunować na Rosyę, nie będąc gotowymi dać jej replikę z bronią w rękę. Jednakowoż nie mogę utaić zdziwienia, że Rosya po przeprowadzonej korespondencji zatrzymała taką politykę. Podział Polski był haubą dla Europy, ale traktat wiedeński sankcyonował ten akt. Austria i Prusy dopełniły warunków przepisanych traktatami, lecz Rosya nie. Nieroztropnie było ze strony tego mocarstwa odrzucać warunki tych traktatów, uzyskawszy przebaczenie Europy. Sankcyja Europy z r. 1815 została teraz faktycznie zniesiona. Rosya odrzucając warunki, pod któremi Europa uznała jej tytuł prawny, panuje w Polsce tylko prawem zdobyczy. Nie mogę brać pod dyskusję kwestyi, jakie następstwa pociągnie za sobą taki akt, i jakiej polityki chwycą się mocarstwa. Chciałem tylko okazać, że Rosya nie dopełniła warunków traktatu wiedeńskiego, pod któremi przyznano jej posiadanie Polski, i że bez tych warunków tytuły prawne Rosyi nie mogą pozostać w mocy.“

Według doniesień z Indyi pojmanie Nany Sahiba i fakira z jego orszaku doprowadziło do wykrycia wielkiego spisku w Indyach przeciw panowaniu angielskiemu. Nana Sahib zajmował się ostatnimi przygotowaniem do katastrofy, a papiery przy nim znalezione wskazują rządowi nie jeden ślad sprzyśiężenia. Pokazuje się, że spisek wychodzi daleko poza granicę Indyi, i że pewne mocarstwo europejskie nie jest całkiem obce tej sprawie, kilka set osób aresztowano w Indyach, a dwóch osobnych komisarzy wysłał rząd do Kalkuty.

Francya.

Paryż, 29. września. (*Różne wiadomości.*) *La Presse* odebrała pierwsze ostrzeżenie z powodu artykułu p. de Girardin, wystawiającego kierunek spraw zewnętrznych jako niepokojący dla kraju i kompromitujący kredyt publiczny, ponieważ takim wystawieniem rzeczy przekreśliła znaczenie polityki rządowej.

Ksiądz Dupanloup biskup z Orleanu wydał list pasterski do duchowieństwa swej diecezji, w którym wzywa go do odprawiania modlitw za Polskę.

Independance belge zapewnia, że podróż księcia Napoleona do Londynu nie ma żadnego celu politycznego. Kuzyn Cesarza pojechał do Anglii dla rozpatrzenia się w gospodarstwie rolnym angielskim i zaprowadzenia w dobrach swych ulepszeń, jakie w Anglii spostrzeże.

Niemcy.

Berlin, 30. września. (*Okólnik pruskiego ministra spraw wewnętrznych względem urzędników.*) Przy rozestaniu rozkazu

królewskiego względem urzędników w opozycji przeciwko rządowi zostających. Minister spraw wewnętrznych napisał z swej strony do naczelników rządowych co następuje: Dla złamania oporu urzędników przeciwko rządowi wolę królewską przedstawiającemu, użyć wypada środków prawnych przepisanych na urzędników, którzy postępowaniem swem okaza się niegodnymi zaufania, jakiego powołanie ich wymaga. O wierności urzędników wtenczas już powątpiewać można, jeżeli się biernie zachowują, tam, gdzie rząd na współdziałanie swych organów liczyć musi, tym bowiem sposobem pomagają do zwycięstwa przeciwnikom rządu. Urzędnicy nie są uwolnieni od przysięgi Królowi składanej ani jako wyborcy, ani jako wybrani. Jeżeli Król skreśli wyraźnie drogę konstytucyjną, na której urzędnicy iść za nim mają, to wszyscy obowiązani są do posłuszeństwa; ci zaś, którzy zajmują posady większego znaczenia politycznego, przez tego obowiązani są do czynnego wspierania rządu. Idzie teraz o kwestyę zanadto wielkiego znaczenia, ażeby rząd rzec się mógł prawa swego dla urzędników, i patrzyć przez szpary na ich postępowanie, jak to dawniej częściej był gotowy.

Królestwo Polskie.

(*Obecny stan powstania.*) Od granicy polskiej piszą do *Jener. Kor.*: „Przy zamieszaniu i licznych sprzecznościach, jakie panują w nowszych raportach z polskiego teatru wojny w wyższym jeszcze stopniu, niż dawniej, niepodobna prawie utworzyć sobie choć cokolwiek dokładnego obrazu teraźniejszej widowni walki. Ale właśnie dlatego zdaje nam się, że zestawienie działających teraz korpusów polskich, jakkolwiek nie może ono być dokładnem, będzie przecież zajmującym, i przeto podajemy je tutaj.“

W województwie Krakowskim istnieją teraz dwa większe korpusy po 4—500 ludzi; mianowicie Chmielińskiego, który podług ostatnich wiadomości przebywał w bagnistej i gorzystej okolicy Przedborza nad Pilicą, gdzie na dniu 22. września walczył bez rezultatu pod wsią Cierniem, a potem cofnął się w niewiadomym kierunku (zapewne na południe dla uniknięcia nowych ataków), — i korpus Iskry, który dawniej stojąc w okolicy Małogoszczy po niepomysłnej utarczce pod Sencygniwem (16. września) cofnął się na południe ku granicy krakowskiej, a teraz ma stać w pobliżu miasteczka Szkalmierza.

W województwie Sandomierskim stoi, o ile wiadomo, tylko mały korpus Eminowicza, ale i o tym nie słyhać już nic od dłuższego czasu.

Jeżeli w obudwu tych województwach, stanowiących razem gubernię radomską, gdzie na początku powstania najgwałtowniej wrzała walka, nie czyni powstanie teraz żadnych postępów, przypisać to potrzeba z jednej strony kilkakrotnym, prawie zawsze niepomysłnym wyprawom z zachodniej Galicyi, gdzie dla bliskości Krakowa i Wisły łatwiejsza jest kontrola pograniczna; zaś z drugiej strony temu, że Rosyanie skoncentrowali tam znaczne siły zbrojne, a nakoniec może także wyniszczeniu tych okolic kraju dawniejszymi walkami.

Po tamtej stronie Wisły w Lubelskiem jest powstanie nierównie silniejsze. Naczelnie dowództwo objął tam teraz Rucki; pod nim zostają: Gozdawa (w miejsce Cwicka, który z niewiadomej przyczyny złożył komendę), dalej Kuźma, Liniecki, Marecki i Wierzbicki. W szczególności wiadomo tyle tylko, że walka przeniosła się teraz do północnej części gubernii; głównie podobno dlatego, ażeby utrzymać komunikację z Podlasiem, a nadto ponieważ granica ze strony rosyjskiej jest mocno obsadzona. Na Podlasiu stoją Lutyński, Krysiński, Jankowski i Zieliński. Powstańcy tej części kraju zostają w komunikacji z powstańcami sąsiedniej gubernii Grodzieńskiej (na Litwie), gdzie jeszcze bynajmniej nie ucichło zupełnie, jak to niedawno wyznał sam *Kuryer Wileński*. W ciągu przeprawy tamże zmuszony był niedawno Grzymała, piąty dowódzca polski na Podlasiu, w okolicy Brześcia Litewskiego rozpuścić swój korpus (do 300 ludzi), by nie dać się zamknąć Rosyanom; słyhać jednak, że mu się powiodło już zebrać go nanowo.

W gubernii augustowskiej, a mianowicie najpierw w części jej południowej, przytykającej do Podlasia, dowodzi zawsze jeszcze Wawer, a pod nim Nadmiller, który 7. września potykał się szczęśliwie pod Łabędziem (w powiecie Łomżyńskim) z Kozakami, tudzież *Gleba* i *Ostrog*. Dalej na północy uwijają się pomniejsze oddziały Szpaka (pseudonima) i Baranowskiego.

W gubernii płockiej, a to we wschodniej jej części stoją Gostkowski, Ziemiński i Centkowski; ostatni walczył nieszczęśliwie dnia 22. z. m. w okolicy Pułtuszka. W zachodniej części (Kujawy) jest naczelnym dowódzca Parczewski i stał podług ostatnich wiadomości w połowie września w powiecie Lipnowskim; oprócz tego jest tam kilku mniejszych oddziałów, z których jeden Biełowickiego walczył ostatnimi dniami kilkakrotnie i z rozmaitem powodzeniem.

W zachodniej części Polski, w województwie Kaliskim, znajduje się po rozbiciu korpusu Taczanowskiego tylko kilka małych oddziałów, szczątki tego korpusu; ale nazwiska dowódców nie są znane. W pośrodku kraju, w gubernii warszawskiej, uwijają się dość liczne oddziały. Najpierw w powiecie Łęczyckim między rzekami Nurem i Wartą korpusy Lütticha, (dawniej Skowrońskiego, któremu po nieszczęśliwej potyczce pod Dalikowem na dniu 10. września odebrano komendę), tudzież Szumlańskiego i Sokołowskiego; naczelnym dowódzca jest Lüttich. Dalej na wschód pod

sama Warszawa, wija się Żychliński z „Dziećmi warszawskimi“, który miał 25. września walczyć szczęśliwie pod Czerskiem nad Wisłą. Nadto miało w okolicy Łodzi utworzyć się kilka nowych oddziałów pod nieznanyimi dowódcami, i walczyć już nawet z Rosyanami, o czem jednakże nie słyhać nic bliższego. Nakoniec w okolicy Sochaczewa, na wschód od Warszawy, znajduje się Syrewicz.

W tem ustawieniu jednak nie są zawarte liczne małe, po największej części konne oddziały „żandarmeryi narodowej“; a wiele też nowych oddziałów formuje się dopiero. Polacy bowiem są teraz więcej niż kiedykolwiek zdecydowani, nie dać spoczywać broni i przez zime, ponieważ rozpoczynająca się nadzwyczaj pogodnie jesień tegoroczna, dozwala im poczynić wszelkie potrzebne przygotowania. Także i Rosyane wiedzą bardzo dobrze, że powstanie nie jest bynajmniej jeszcze przytłumione, a najlepszym dowodem tego są ciągle krwawe represalia, których celem było w ostatnich czasach głównie duchowieństwo katolickie i grecko-unickie (osobliwie w Lubelskiem.) Te prześladowania katolickiego duchowieństwa na tak wielką skalę, jak się dzieje teraz, jest wynalazkiem wielkiego Murawiewa, który w samej gubernii wileńskiej 57 księży katolickich wyższej i niższej rangi kazał częścią stracić, a częścią deportować, uwięzić lub internować.

W ogóle jednak potrzeba przyznać, że powstanie co do sił materyalnych znacznie się zmniejszyło, i że trudno przewidzieć nawet, jakim sposobem dałyby się naprawić liczne poniesione dotąd klęski.

Księstwa Nadduńajskie.

Bukareszt, 22. września. (*Proces prasowy. — Demonstracja ludu przeciw ministerstwu.*) Przedwczoraj odbyła się rozprawa w procesie, który minister sprawiedliwości Vioranu zaraz po wstąpieniu do ministerium wytoczył panu Rosetti redaktorowi *Romanula*. Wiadomo, że pan Vioranu zawdziecza swoje wyniesienie na ministra szeregowi artykułów umieszczonych w Monitorze, w których bronił postępowanie rządowe i surowo gromił opozycję. Zdarzało się, że *Romanul* ostro odpowiadał na te artykuły, a gdy Vioranu przed kilkoma tygodniami został mianowany ministrem sprawiedliwości w miejsce Barbu Bellia, uznał za stosowne oskarżyć pana Rosetti, i pociągnąć go przed trybunał kryminalny. Ale tu zawiódł się w nadziejach, bo z dziewięciu członków sądu, siedmiu uznało Rosettego niewinnym, a tylko Teulesco i C. Voinesco ślepo oddani prezydentowi ministrów, byli temu przeciwni.

Przed gmachem sądowym 2000 ludzi oczekiwało niecierpliwie na wyrok. Gdy ten został ogłoszony, zabrzmiały okrzyki: Niech żyją obrońcy praw ludu, niech żyje Rosetti, niech żyje wolność! precz z ministrami, precz z tyranem! Później przeciągały po mieście tłumy ludu i wyłukły okna ministrowi sprawiedliwości. W skutek tego tenże podał się do dymisy, ale książe Kuza pomimo nazbyt wyraźnych objawów opinii publicznej, trzyma się raz przyjętej drogi, szukając protekcji na zewnątrz. Jest obawa, że takie postępowanie sprowadzi wkrótce smutny koniec, ponieważ książe uporeczywie odrzuca rady zycielichy mocarstw.

Kronika.

(Pożar.) Dnia 15. z. m. po południu zgorzał w Wielkich Mostach, miasteczku w obwodzie żółkiewskim, dom przedmieszczanina Matwija Z. z wszystkimi budynkami gospodarskimi. Pożar ten zrzędził szkodę na 700 zł. w. a. a przyczyną jego była nieostrożność 5letniej wnuczki tego gospodarza, która dla zabawki zapaliła przed domem siarnikiem śmiecie z konopi.

(Znalezione stare monety.) W komitacie bihańskim, w Węgrzech, w wyschłym podczas tegorocznej suszy stawie, kilku pastuszków znalazło ogromny dzban ze starymi monetami z 16 i 17 wieku; są tam monety z nazwiskami Stefana Batorego, Zygmunta III, Ferdynanda I, Rudolfa i Maksymiliana, a obok tego mnóstwo monet rosyjskich, pruskich i brandeburskich.

(Kawa czeska.) Z miasta czeskiego Budejowic donoszą, że w jednym z ogrodów tamecznych zebrano zupełnie dojrzałą kawę, z której otrzymano wyborny napój. Nasienie sprowadził książe Jan Adam Szwarenberg. W roku przyszłym mają być tamże robione próby co do uprawy kawy w większych rozmiarach. Pierwszym ogrodnikiem, który zdołał doprowadzić w Budejowicach kawę do zupełnie dojrzałości, jest p. W. Strejczek. Z Osieku także donoszą, że w ogrodzie tamecznego klasztoru kawa również dojrzała.

(Ciekawy dokument.) W Hiszpanii odszukany został ciekawy dokument, mianowicie pokwitowanie ze 112,800 marawedis, za które księża trynitarze wykupili poetę Don Miguel Cervantesa z niewoli maurytańskiej. Z dokumentu tego okazuje się, że Cervantes był wówczas w 33 roku swego życia i że miał lewą rękę zwichniętą. Wykupienie go zatem z niewoli miało miejsce w roku 1580; pieniądze zaś powyższe złożyli krewni i przyjaciele poety.

(Szarańcza.) Według wiadomości dochodzących z Kijowa, szarańcza w znacznych masach wyległa się w roku bieżącym na południu. W dziewięciu powiatach owad ten wykłuł się z wiosną jak następuje: w powiecie kijowskim na przestrzeni włok 74, wasylkowskim 258, humańskim 106, zwienigrodzkim 19, czekarskim 108; w taraszczańskim z dziewięciu dóbr podano przestrzeń zajęta przez szarańczę na 101 włok, a nadto z ośmiu innych dóbr doniesienia przestrzeni nie oznaczyły; w kaniowskim w 27 majątkach szarańcza wyległa się na 65 włokach, a prócz tego było jeszcze dotkniętych tą klęską 13 majątków, ale przestrzeni nie podano; w czehryńskim szarańcza okazała się na przestrzeni 1 1/2 włok, w skwirskim na 66 włokach. Niszczono ją z największym wysiłkiem i skutecznością; prawie wszędzie owad zupełnie został wytępiony. Nie

mało jednak kłopotu spotykano zwłaszcza w takich miejscowościach, gdzie się szarańcza wyległa w zbożu ozimem, które wprzód koniecznie kosić wypadło. Inna trudność leżała w tem, iż owad wydochował się z ziemi nie odrazu, ale w skutek zimnej wiosny na jednym i tem samym miejscu ukazywał się częściami po kilka razy z kolei, co też wymagało kilkakrotnego tępienia. Pomimo jednak tylu trudności, zabiegi o wyniszczenie szarańczy tak dalece się powiodły, iż szkód znacznych w zasiewach oziminy nie było; a jeżeli niszczące jej chmury skąd inąd nie przylecą, to zbiory jarzyny ukończą się pomyślnie.

Gospodarstwo, przemysł i handel.

Lwów, 2. paźdz. Na naszym dzisiejszym targu były następujące ceny przeciętne zboża i innych artykułów: męc pszenicy (83 H) 2 zł. 72 c.; żyta (78 H) 1 zł. 51 c.; jęczmienia (70 H) 1 zł. 36 c.; owsa (45 H) 1 zł. 15 c.; hreczki 1 zł. 56 c.; grochu 2 zł. 5 c.; kartofli 52 c.; kubek krup pszenicznych 8 c., jęczmienionych 3 c., jaglanych 6 c., hreczanych 4 c., funt mąki pszenicznej 5 1/2 c., żytniej 4 1/2 c., mas piwa lepszego 22 c., zwykłego 20 c., funt masła 44 c., szmalcu 36 c., łoju 20 c., cetnar siana 1 zł. 18 c., okłotów 68 c., sąg drzewa bukowego 9 zł. 60 c., sosnowego 7 zł. 57 c.

Lwów, 1. października. Najniższe ceny 1 H mięsa wołowego dla ludności chrześcijańskiej podali na miesiąc bieżący: Joanna Frankowska, Jan Żelichowski, Agnieszka Zaworska, w jatkach murowanych na krakowskim od 10 c. do 20 c., Feiweł Schrenzel w jatkach murowanych na halickim od 14 c. do 28 c., Kazimierz Rozniatowicz, tamże, od 14 c. do 22 c., Berl Pordes na Chorążczyźnie od 15 c. do 20 c., Feiweł Schrenzel pod L. 575 3/4, od 14 c. do 28 c., Hersch Hartel tamże, od 16 c. do 22 c., Adam Ostrowicz przy ulicy Strzeleckiej od 14 c. do 26 c.

Dla ludności żydowskiej: Anna Horn i Maier Eichler pod L. 6 i 7 3/4 18c., Mojżesz Schrenzel pod L. 431 3/4 od 18 c. do 20 c., Józef Pordes w bramie krakowskiej od 18 c. do 20 c.

Złoczów, 24go września. W pierwszej połowie b. m. były na targach tutejszych następujące ceny przeciętne zboża i innych artykułów:

Miejsce targu:								
Bunek	Sasów		Zalósce		Zborów		Złoczów	
	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.	zł.	c.
waluty austriackiej								
Mec pszenicy	2	60	2	25	2	37	2	41
„ żyta	1	30	1	.	1	5	1	28
„ jęczmienia	1	20	1	.	1	.	1	2
„ owsa	.	80	.	50	.	65	.	83
„ hreczki	1	70	1	.	1	.	2	47
„ kukurudzy	1	80	.	.	.	.	.	.
„ kartofli	.	40	.	.	.	40	.	52
Cetnar siana	1	60	1	40	1	20	1	25
„ wełny	.	.	.	.	.	.	.	.
„ nasienia koniecu	.	.	.	.	.	.	.	.
Sąg drzewa twardego	3	20	7	55	6	.	5	60
„ „ miękiego	2	10	5	27	5	.	4	50
Funt mięsa wołowego	.	12	.	12	.	10	.	14
Mas okowity	.	44	.	36	.	34	.	54

Ostatnia poczta.

Hermansztad, 1. października. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmu krajowego odczytano pismo komisarza sejmowego względem trzeciej propozycji królewskiej: „Skład sejmu krajowego.“ Teraźniejszy regulamin sejmu krajowego jako podstawę rozpraw oddano wydziałowi do zbadania. Komisarz sejmu krajowego oznajmił w piśmie swoim pierwszy zatwierdzony artykuł ustawy względem równouprawnienia narodu romuńskiego i jego wyznań, oddano wydziałowi. Sprawozdanie ma nastąpić w trzech dniach. Następuje odczyt najwyższego messażu względem wyboru siedmiogrodzkich członków do rady państwa. Okrzykami powitano najwyższy mesaż i poruczono go wydziałowi ad hoc do zdania sprawy w sześciu dniach. Wydział niezwłocznie wybrany. W końcu odczytano reprezentację do Jego ces. Mości o przedłożenie ustawy względem wciągnięcia cesarskiego dyplomu z 20. października 1860 i patentu z 26. lutego 1861 do ustaw zasadniczych. Reprezentacja przyjęta; również jak załączona obok odezwa do komisarza sejmu krajowego.

Tryest, 1. października. Najświeższa poczta zamorska z doniesieniami z Bombaju z 9., z Kalkuty z 4. września, 2000 uzbrojonych z Sitary, poddanych Emira Kabulu, przeszło Indus, i wtrągnięto na terytorium angielskie. Pomiędzy nimi jest wielu Sepoyów, którzy dawniej byli w służbie angielskiej. Przeciw nim wysłano wojsko. Wzdłuż granic panuje wielka obawa. W grudniu ma zebrać się w Lahora korpus 12,000 wojska. Radza z Kaszmiru i synowie zmarłego Dost Mahomeda zostali zawiadomieni, że wicekról życzy sobie, aby przybyli do Lahore. Mahomed Atzul, władca z Balkh, najstarszy syn Dost-Mahomeda, posłał swemu bratu Azimowi 5000 wojska na pomoc. Władze w Cawupore zaprzeczyły tożsamość osoby pojmanej z Nana Sahibem.

Frankfurt, 1. października. Na dzisiejszym posiedzeniu sejmu związkowego przyjęto prawie jednogłośnie wiadomy projekt wydziału w kwestyi holsztyńskiej. Nota angielska względem tej sprawy przekazana została wydziałom.

Korfu, 1. października. Parlament joiński będzie otwarty dziś; pomiędzy reprezentantami i u ludu panuje wielki zapal.

A t e n y, 25. września. Na zgromadzeniu narodowym przedsiębrane usiłowania dla pogodzenia rozmaitych stronnictw wojskowych po gwałtownych dyskusjach, których skutkiem były trzy pojedynki, okazały się bezskuteczne. Ministerjum wojny wydało wszystkich tu nie należących oficerów i żołnierzy. Lombardos z Zante, domniemany szef stronnictwa przeciwnego zjednoczeniu Wysp Jońskich z Grecją, ogłasza oświadczenie się za unię. Król miał zawiadomić rząd grecki, że dopóty będzie mieszkał w najetyim domu prywatnym, póki nie będą uregulowane pretensye Króla Ottona do pałacu.

Konstantynopol, 26. września. *Levant Herald* otrzymał napomnienie za artykuł finansowy. Franco Effendi został mianowany jako następcą Dauda Baszy, gubernatorem Libanu. Zagraniczni postowie wystosowali notę zbiorową do Partji względem uprawnienia cudzoziemców do nabywania własności gruntowej. Trzy pruskie parowce wojenne mają być postawione w Pyraus w Konstantynopolu i nad Dunajem. Dawny minister finansów Tefik Basza został mianowany jeneralnym gubernatorem w Brussie. Poselstwo rosyjskie zaprotestowało przeciw przefadowaniu materyałów wojennych z parowca angielskiego w Trapezuncie na statki czerkieskie.

Policya wydała surowy nakaz palenia cygar z powodu niebezpieczeństwa ognia.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 2. października.

Hotel George: PP. Czosnowski Bazyli, z Wołynia. — Horodyński Tom., z Krogulca. — Rulikowski Stanisław, z Polski. — Iwański Jan i Leśniewicz, Wicenty, z Podola. — Jakubowicz Jan, z Kurzyny.

Hotel europejski: Zarański Fr., z Czerpowód.

Hotel Langa: Hr. Łączyński Henryk, z Dmytrowic. — Hartmann Dymitr, z Szmankowy.

Hotel Leszczyńskiego: Br. Strzelecki, z Złoczowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 2. października.

PP.: Torosiewicz Michał, do Peltwi. — Kutkowski Władysław, do Hallowieec. — Zdzitowiecki Władysław, do Polski. — Wysłocki Alojzy, do Sumowa. — Harzdorf Emanuel, na Podole. — Ryłski Włodz., do Czarnołoziec.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 2. października 1863.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	306.63	+10.1	85.0	wschodni	sl. pogoda
2. god. po poł.	326.45	+16.6	78.4	połud.-wsch.	pochmurno
10. god. wiecz.	326.40	+12.2	81.2	południowy	pogoda

T E A T R.

Dzisiaj teatr niemiecki: *Tannhäuser, oder der Sängerkrieg auf der Wartburg*, wielka opera w 3 aktach. Na dochód Henryka Grossa reżysera i komika opery.

Kurs lwowski.

Dnia 2. października.

	gotówka		towarem	
	zl.	c.	zl.	c.
Dukat holenderski	5	26	5	33
Dukat cesarski	5	27 1/2	5	34 1/2
Półimperyal zł. rosyjski	9	13	9	22
Rubel srebrny rosyjski	1	75	1	77
Talar pruski	1	67	1	68
Polski kurant i pięciozłotówka				
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	75	—	75	75
" " " m. k. za 100 zł.	78	75	79	50
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne	73	38	74	13
5% Pożyczka narodowa	81	33	82	15
Akeye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	195	—	198	—

Telegrafowany kurs wiedeński.

Dnia 2. października.

	zl.	kr.
5% Metaliki	75	60
5% pożyczka narodowa	81	90
Losy z 1860 roku	97	70
Akeye banku wiedeńskiego	786	—
" " kredytowego	187	20
Londyn, 10 funtów szterlingów	111	50
Dukat pojedynczy	5	34
Srebro	111	35

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 30. września.

1. Dług publiczny. (Za 100 zł.)

	pien.	towar.
A. Państwa		
W austr. wal. po 5%	72.30	72.40
" " bez kuponów		
zwrotny po 5%	95.60	95.80
7 pożyczki narod. z proc.		
od stycznia do lipca po 5%	82	82.15
od kwiet. do paźd. po 5%	82.10	82.20
Z r. 1851 ser. B. po 5%	—	—
Metaliki po 5%	76.20	76.30
Metaliki z proc. od maja do listopada po 5%	76.25	76.35
dtto. po 4 1/2%	68.	68.50
dtto. " 4%	61.	61.25
dtto. " 3%	46.	46.25
dtto. " 2 1/2%	38.	39.
dtto. " 1%	15.15	15.25
Przez. do wyl. z r. 1839		
całe losy	158.25	158.75
Przez. do wyl. z r. 1839		
piąta część losów	156.	156.50
Przez. do wyl. z r. 1854	94.	94.25
Przez. do wyl. z r. 1860		
po 500zł.	98.40	98.50
Przez. do wyl. z r. 1860		
po 100 zł.	98.55	98.65
Renty Como po 42 lir. austr.	17.50	17.75
Wyl. obl. dawn.		
długu państ. po 5%	71.50	72.50
" 4 1/2%	68.	68.50
" 4%	60.50	61.
" 3 1/2%	52.50	53.
" 3%	—	—
Przez. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju		
po 5%	59.	60.
" 4 1/2%	52.	53.
" 4%	47.	48.
" 3 1/2%	41.	42.
" 3%	71.50	72.50
za granicą		
po 5%	68.	68.50
" 4%	60.50	61.

2. Stan oblig. domestykaln.

Po 3% za 100 zł.	27.	—
" 2 1/2% " 100 "	22.50	—
" 2 1/4% " 100 "	20.25	—
" 2% " 100 "	18.	—
" 1 3/4% " 100 "	15.50	—

3. Akeye.

(Za sztukę.)

Banku narodowego	791.	793.
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	189.	189.20
Niz.-austr. tow. eskomt. po 500 zł.	645.	647.
Póln.kol. po 1000 zł. m. k.	1655.	1657.
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	181.75	182.25
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł. mon. konw.	146.25	146.50
Połud.-póln.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k.	126.	126.25
Kolei Cisy po 200zł. m. k. po 140 zł. (70%) wpłaty	147.	—
Połud. kolei państ., lomb. wen. i central.-włoskiej kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą	248.	249.
Kol. Kar. Lud. po 200zł. mon. konw.	196.50	197.
Kol. Preszl. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m. k.	—	40.
dtto II. emis. po 200zł. m. k.	99.	100.
Kolej Budehradzka po 500 zł. m. k.	685.	695.
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	233.	236.
Kol. Bern. Ross. z pierwszeństwem po 200 zł. mon. konw.	195.	200.

4. Listy zastawne.

(za 100 zł.)

Banku (6let. z r. 1857 po 5%)	102.	102.75
narod. (10let. " 1857 po 5%)	90.	90.25
w m. k. (los. po 5%)	—	—
Banku (na 12 m. 5%)	—	—
narod. (przezn. do losow. w. a. (wania po 5%)	85.75	85.90
Gal. Tow. kred. w w. a. po 4%	75.	75.25

5. Obligacje z prawem pierwszeństwa.

Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	97.25	97.50
dtto ditto w srebr. upr. za 100 zł. w. a.	92.90	93.10
Emis. z r. 1862 za 100 zł. wal. austr.	88.25	88.50
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	115.75	116.25
Kol. lomb. wen. po 500 fr.	115.75	116.25
Kol. póln. po 100 zł. m. k.	90.50	91.
Kol. póln. po 100 zł. w. a.	88.50	89.
Kol. Głogn. po 100 zł. m. k.	80.	80.50
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	95.	95.50
Lloyda za 100 zł.	91.	91.25
Uprzyw. czeska kol. zach. po 300 zł. w. a. (w srebrze) za 100 zł.	95.40	95.60
Połud. póln. kolej kom. po 5% za 100 zł.	78.25	78.75
Grac. Köflach. kol. i Tow. gór. po 400 zł. w. a. (1000 fr.)	75.	80.

6. Losy.

(za sztukę.)

Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	137.15	137.25
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	91.50	92.
Poż. Trye. po 100 zł. m. k.	113.	114.
" " po 50 zł. m. k.	52.75	53.25
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	33.75	34.25
Esterhazego po 40 zł. m. k.	94.50	95.50
Salma " 40 " "	35.75	36.25
Palfiego " 40 " "	34.50	34.75
Clarego " 40 " "	33.25	33.75
St. Genois " 40 " "	33.75	34.25
Windischgrätzka 20 zł. "	22.	22.25
Waldsteina 20 " "	20.	20.50
Keglevicha 10 " "	14.75	15.

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

Amsterdam za 100 zł. hol.	—	—
Augsburg za 100 zł. w. p. n.	93.90	93.90
Berlin za 100 tal.	—	—
Wrocław za 100 tal.	—	—
Frankfurt za 100zł. w. p. n.	94.	94.10
Genua za 100 lir. piem.	—	—
Hamburg za 100 M. B.	83.	83.
Lipsk za 100 tal.	—	—
Liwna za 100 lir. tosk.	—	—
Londyn za 10 ft. szt.	111.	111.10
Lugdun za 100 tr.	—	—
Medyolan za 100 lir. wł.	—	—
Marsylia za 100 fr.	43.85	43.85
Paryż za 100 fr.	43.90	43.95
Praga za 100 zł. w. a.	—	—
Tryest za 100 zł. w. a.	—	—
Wenecya za 100zł. w. a.	—	—

(31 dni po ukazaniu.)

Bukareszt za 100 piast. wol.	—	—
Konstantynopol za 100 piast. tur.	—	—

Kurs złota.

Dukaty ces. men.	5.32	5.33
dtto. pełnej wagi	5.32	5.33
Korona	15.30	15.35
20frankówka	8.89	8.90
Rosyjski imperyal	9.15	9.18
Talar związkowy	1.66 1/2	1.67
Srebro	110.85	111.15
Kurs korony w c. k. kasach 13zł.	50c.	—